

RAPPORT

Quickscan Natuurwet- en regelgeving N324

ten behoeve van ruimtelijke ingrepen

Klant: Provincie Gelderland

Referentie: BG6847WATRP2001070810

Status: S0/P01.01

Datum: 7 januari 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Jonkerbosplein 52
6534 AB NIJMEGEN
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 70 00 **T**
+31 24 323 93 46 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quickscan Natuurwet- en regelgeving N324

Ondertitel: Quickscan Natuurwet- en regelgeving N324
Referentie: BG6847WATRP2001070810
Status: P01.01/S0
Datum: 7 januari 2020
Projectnaam: Onderzoeken N324
Projectnummer: BG6847
Auteur(s): B.J.H.M. Possen

Opgesteld door: B.J.H.M. Possen, C. Posthouwer

Gecontroleerd door: Geoffrey de Rooij

Datum/paraaf: 07-01-2020

Goedgekeurd door: Miguel Blokland

Datum/paraaf: PM

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and ISO 45001:2018.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Beknopte beschrijving van het toetsingskader	3
3	Plangebied en te toetsen activiteiten	4
3.1	Plangebied	4
3.2	De voorgenomen activiteit	4
4	Effectbeoordeling soortenbescherming	5
4.1	Werkwijze beschermde soorten	5
4.2	Aanwezige beschermde soorten en effectbeoordeling	6
4.2.1	Vaatplanten	6
4.2.2	Zoogdieren	6
4.2.3	Amfibieën en reptielen	10
4.2.4	Broedvogels	10
4.2.5	Overige soortgroepen	11
4.3	Resumé effectbeoordeling soortenbescherming	12
5	Effectbeoordeling gebiedsbescherming	13
5.1	Bepalen relevante storingsfactoren	13
5.2	Effectbeoordeling Gebiedsbescherming	14
5.3	Cumulatieve effecten	15
5.4	Resumé effectbeoordeling	16
6	Effectbeoordeling Wet natuurbescherming – Houtopstanden	17
7	Effectbeoordeling Gelders Natuurnetwerk	17
8	Conclusie	18
	Referenties	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Globaal tussen Lunen in het noorden en de Maas in het zuiden (Figuur 1-1) voorziet Provincie Gelderland ruimtelijke ingrepen aan de N324, specifiek het verbreden van de weg om de doorstroming te verbeteren.

Op voorhand is duidelijk dat dit project, dat gezien moet worden als een ruimtelijke ontwikkeling, mogelijk raakvlakken heeft met de juridische kaders die de Wet natuurbescherming stelt aan bescherming van gebieden (Natura 2000), soorten en houtopstanden en daarnaast mogelijk raakvlakken heeft met de beleidskaders die Natuurnetwerk Nederland aan dergelijke projecten stelt.

Bij gevolg dient een toets aan de kaders van de Wet natuurbescherming te worden uitgevoerd, waarbij wordt nagegaan in hoeverre de voorgenomen activiteit (mogelijk) leidt tot conflicten met de bepalingen uit de Wet natuurbescherming.

1.2 Doel

In deze rapportage wordt nagegaan of de voorgenomen activiteit een kans op negatieve effecten op voor onder de Wet Natuurbescherming beschermde soorten of gebieden in zich draagt. Voor de soorten wordt hierbij een Quickscan doorlopen en voor gebieden wordt de werkwijze zoals gebruikelijk bij een Voortoets gevolgd: aan de hand van zogenoemde storingsfactoren gevat in de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2019) wordt in kaart gebracht welke storingsfactoren mogelijk op kunnen treden en in hoeverre dit leidt tot kans op negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast is in deze rapportage aandacht voor het aspect Houtopstanden (in feite kap van bomen) en Natuurnetwerk Nederland, in Gelderland het Gelders Natuurnetwerk genoemd.

1.3 Leeswijzer

In het navolgende (tweede) hoofdstuk wordt het toetsingskader zoals de Wet natuurbescherming dit voorschrijft beknopt beschreven. Het derde hoofdstuk beschrijft kort het plangebied en de voorgenomen activiteit, dat wil zeggen de voorgenomen optimalisatie van de N324. In het vierde hoofdstuk vindt de Quickscan voor de soortenbescherming plaats en in het vijfde hoofdstuk de beoordeling in het licht van de onder de Wet natuurbescherming geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Het onderdeel houtopstanden komt aan de orde in het zesde hoofdstuk, het Gelders Natuurnetwerk in het zevende. Het achtste en laatste hoofdstuk vat voorliggende rapportage samen in de vorm van conclusies.

Figuur 1-1 Globale begrenzing van het plangebied (Rode lijn).

2 Beknopte beschrijving van het toetsingskader

De juridische kaders die volgen uit de Wet natuurbescherming en het beleid rond Natuurnetwerk Nederland vormen het toetsingskader. Wat betreft de Wet natuurbescherming zijn de onderdelen Gebiedsbescherming (Hoofdstuk 2 van de wet), Soortenbescherming (Hoofdstuk 3 van de wet) en Houtopstanden (hoofdstuk 4 van de wet) van belang in het licht van de voorgenomen activiteit.

Het onderdeel Gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor elk van de aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn. Hierbij is ook zogenoemde *externe werking* van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Het onderdeel Soortenbescherming van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna. Op hoofdlijnen is sprake van een drietal beschermingsregimes: een voor soorten van de Habitatrichtlijn, een voor soorten van de Vogelrichtlijn en nog een voor nationaal beschermde soorten. In de wet zijn ten aanzien van deze soorten verbodsbepalingen opgenomen als ook gronden waarop ontheffing kan worden verleend. Deze kunnen per regime verschillen, waarbij soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn de meest strikte bescherming genieten. Bepaald dient te worden of sprake kan zijn van overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen, of alternatieven voorhanden zijn, of sprake is van een wettelijke grondslag dan wel een wettelijk doel en in hoeverre sprake is van negatieve effecten op de staat van instandhouding van betrokken soorten. Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wet natuurbescherming) geldt verder een algemene zorgplicht conform artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat eenieder “voldoende zorg” in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

Ook houtopstanden zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 4 van de wet). Wanneer meer dan 10 are opgaande begroeiing, dan wel laanbeplanting van ten minste 20 bomen moet verdwijnen buiten bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom Houtopstanden, dient hiervan melding te worden gemaakt bij Bevoegd Gezag. Uitgezonderd zijn onder meer (maar niet uitsluitend) naaldbomen bedoeld voor kerstbomenteelt of uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting. De verloren gegane bomen dienen binnen drie jaar, op bosbouwkundig verantwoorde wijze elders te worden teruggebracht (herplantplicht).

Het Gelders Natuurnetwerk biedt planologische bescherming aan gebieden die in dit netwerk zijn opgenomen. Het provinciaal beleid met betrekking tot het NNN binnen Gelderland is in de Omgevingsvisie Gelderland opgenomen. Hierin is het NNN binnen Gelderland opnieuw gedefinieerd als het Gelders Natuurnetwerk (GNN). De gebieden die nog niet als natuur zijn ingericht in de voormalige Ecologische Hoofdstructuur heten nu de Groene Ontwikkelingszone (GO). Conform de Gelderse Omgevingsverordening moet getoetst worden aan de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen die per deelgebied zijn vastgelegd, maar alleen indien sprake is van ingrepen *in* gebieden die onderdeel zijn van dit netwerk.

3 Plangebied en te toetsen activiteiten

3.1 Plangebied

Het plan- en tevens studiegebied, gelegen in de Gelderse gemeenten Heumen en Wijchen, bevindt zich globaal tussen de Maas in het zuiden en Lunen in het noorden (Figuur 1-1). De oostelijke en westelijke begrenzing wordt in feite gevormd door het ruimtebeslag van de voorgenomen ontwikkeling, maximaal een tiental meters.

3.2 De voorgenomen activiteit

Binnen het plangebied is optimalisatie van de N324 voorzien. Concreet betekent dit dat de N324 ruimer wordt gedimensioneerd, met name de aansluitingen op bestaande wegen. Hoewel extra ruimtebeslag nadrukkelijk aan de orde is, vindt de gehele ontwikkeling plaats binnen wat in het veld te herkennen is als het gebied dat tot de weg behoort. Denk dan aan de bestaande, intensief gemaaide en korte bermvegetaties langs de N324. Overigens is in het noordelijk deel van het plangebied kap van enkele bomen aan de orde. De plantekeningen zijn opgenomen in bijlage 1.

4 Effectbeoordeling soortenbescherming

4.1 Werkwijze beschermde soorten

Om na te gaan wat het belang van het plangebied is voor beschermde soorten is het volgende stappenplan gevolgd:

Stap 1. Inventarisatie van het plangebied en bronnenonderzoek

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde natuurwaarden in het studiegebied, is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF; NDFF 2020), welke is geraadpleegd mei 2019 (en opnieuw gecontroleerd januari 2020). Daarbij zijn de gegevens van de laatste 10 jaar opgevraagd. Het betreft hierbij zowel historische als actuele gegevens die verzameld zijn via allerlei bronnen zoals RAVON, SOVON, de Zoogdiervereniging et cetera. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de soortspecifieke gegevens in relatie tot de aanwezige habitats. Daarnaast is (oriënterend) veldbezoek uitgevoerd in het studiegebied en wel op 04 juni 2019 door ter zake kundig ecologen mevr. C. Posthouwer en dhr. B.J.H.M. Possen. De zo verkregen informatie vormt de basis voor de navolgende effectanalyse.

Stap 2. Vaststelling van de effecten op beschermde natuurwaarden

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde plant- en diersoorten, is een (beknopte) analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitateisen van (mogelijk aanwezige) beschermde soorten in het plan- en studiegebied. Daarbij is ook gekeken in hoeverre het studiegebied voorziet in specifieke eisen van beschermde soorten.

Stap 3. Beschrijving van de effecten op beschermde natuurwaarden

Door de resultaten van stap 1 en stap 2 te confronteren zijn de mogelijke effecten van het voorgestelde project op de aanwezige beschermde plant- en diersoorten inzichtelijk gemaakt.

Stap 4. Voorstellen van mitigerende en/of compenserende maatregelen

Waar beschermde soorten schadelijke effecten ondervinden of kunnen ondervinden, worden voorstellen en aanbevelingen gedaan om de negatieve effecten op deze beschermde plant- en diersoorten te mitigeren. De gedane voorstellen en aanbevelingen worden bij voorkeur meegenomen in het bestek en bijbehorende planning.

Stap 5. Conclusies en aanbevelingen

Uit voorgaande stappen volgt welke effecten verwacht worden, of er eventuele vervolgonderzoeken nodig zijn en/of een ontheffing nodig is in het kader van de Wet natuurbescherming. Gericht vervolgonderzoek kan nodig zijn als er twijfel is over het al dan niet voorkomen van beschermde plant- en diersoorten waarbij mogelijk sprake is van overtreding van verbodsbepalingen.

4.2 Aanwezige beschermde soorten en effectbeoordeling

4.2.1 Vaatplanten

Geraadpleegde verspreidingsgegevens laten geen onder de Wet natuurbescherming beschermde vaatplanten zien. Ook andere meer bijzondere of zeldzame soorten, denk aan soorten opgenomen op de Rode Lijst, ontbreken op grond van bestaande gegevens. Het uitgevoerde veldbezoek bevestigt dit beeld. De vegetatie in het plangebied past bij de functie die aan haar is toegekend, namelijk grazig, maar zeer kort en met bijzonder weinig kruidachtigen. Dit als gevolg van het maaibeheer dat doorgaans langs onder meer provinciale wegen wordt gevoerd. De N324 lijkt daarop geen uitzondering. Onder dergelijke omstandigheden zijn beschermde vaatplanten ook niet te verwachten, tenzij sprake is van zeer specifieke groeiplaatsomstandigheden (denk aan kwel of kalkrijke bodems), die in het plangebied zeker ontbreken.

Het voorkomen van op grond van de Wet natuurbescherming beschermde vaatplanten is uitgesloten. Overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen is dan ook uitgesloten.

4.2.2 Zoogdieren

Het plangebied is uitgesproken arm aan beschermde zoogdieren. Deels zal sprake zijn van een inventarisatie-effect; voor wat betreft zoogdieren is het plangebied relatief slecht onderzocht (NDFF 2020).

Vleermuizen

Wat betreft vleermuizen is alléén de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) bekend op enige afstand van het plangebied. Gewone dwergvleermuis is bij uitstek een gebouwbewonende soort, die zeker ook in de gebouwen grenzend aan het plangebied te verwachten is. Dit geldt ook voor andere, algemene soorten van bebouwde omgeving als Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Boombewonende soorten zijn binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit niet te verwachten. Tijdens het veldbezoek zijn de weinige bomen allemaal beschouwd en voor vleermuizen geschikte holtes ontbreken zonder uitzondering.

Als foerageergebied is het plangebied door het landgebruik en aanwezige verlichting op zijn best marginaal geschikt, waarbij behoudens de weg zelf ook doorgaande lijnvormige structuren ontbreken die geschikt zouden kunnen zijn als vliegroute.

Voor de soorten die bekend zijn uit de ruime omgeving van het plangebied of daar op grond van de aanwezige habitats verwacht mogen worden, kent het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen die enige relatie hebben met het voornemen. Voor, tijdens en na het uitvoeren van het voornemen blijft de kwaliteit van het plangebied wat betreft foerageergebied of vliegroute minimaal gelijk.

Grondgebonden zoogdieren

Naast Bunzing (*Mustela putorius*), Wezel (*Mustela nivalis*), Hermelijn (*Mustela erminea*) en Steenmarter (*Martes foina*), zijn waarnemingen bekend van Bever (*Castor fiber*) en Das (*Meles meles*) uit de ruime omgeving van het plangebied. Met name de Das is goed vertegenwoordigd langs de N324.

Van de Bever (*Castor fiber*) zijn enkele waarnemingen bekend uit het plangebied. Het gaat dan om sporen langs de Zeedijksche Leigraaf, de enige watergang van enig formaat van betekenis voor de Bever, die zijn opgemerkt in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM). Tijdens het veldbezoek is vast komen te staan dat binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit geen structuren of bosschages aanwezig zijn, die aanleiding geven te vermoeden dat de Bever daar verblijfplaatsen zou hebben. Ook

voor de Bever geschikt voedsel ontbreekt. Sporen zijn tijdens het veldbezoek dan ook niet aangetroffen. Effecten op deze soort ten gevolge van het voornemen zijn dan ook uitgesloten.

De kleine marterachtigen (Bunzing, Wezel, Hermelijn) en ook de Steenmarter komen voor in tal van landschapstypen, maar bij voorkeur in kleinschalig, structuurrijk landschap met voldoende schuilmogelijkheden en water in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn, maar ook meer waterrijke gebieden zoals rietvelden of moerasgebieden. Daarnaast ook vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten. Steenmarter is in Nederland veel meer een soort van parkachtige landschappen, vooral in de buurt van dorpen en boerderijen in gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt. Dit betekent dat de soort zeker te verwachten is in het plangebied. Opvallend is wel, dat voor Wezel en Bunzing met name verkeersslachtoffers zijn opgenomen in de bestaande gegevens, wat aangeeft dat de provinciale weg in het plangebied een barrière vormt. Verblijfplaatsen van genoemde soorten bestaan uit onder meer oude hollen van bijvoorbeeld Konijn (*Oryctolagus cuniculus*), Vos (*Vulpes vulpes*) en Das (*Meles meles*), maar ook steenhopen, houtmijten, holle bomen of holten onder boomwortels. Voor de Steenmarter gaat het om boomholtes, takkenhopen en dichte struwelen.

Gegeven dat het plangebied bestaat uit intensief beheerde, korte, grazige vegetatie, is deze in beginsel nauwelijks geschikt als permanent leefgebied voor kleine marterachtigen. Echter, de beschikbare gegevens laten zien dat de provinciale wegen in de omgeving, waaronder de N324, wel een barrière vormen voor kleine marterachtigen. Het optimaliseren (verbreden) van de N324, vergroot deze barrièrewerking. Omdat geen van de kleine marterachtigen in Gelderland (en Nederland) in een goede staat van instandhouding verkeert (niet voor niets zijn de soorten allen beschermd door Provincie Gelderland), moet dit opgevat worden als een overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen.

Iets vergelijkbaars geldt ook voor de Das. Het plangebied zelf is als leefgebied voor de soort nauwelijks geschikt, maar direct grenzend aan het plangebied vindt de soort wél optimaal leefgebied. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het gegeven dat het bosje tussen de Oude Graafseweg en de Zeedijksche Leigraaf is voorzien van Dassenraster, waardoor de soort hier de N324 niet kan bereiken. Ook lijkt hier in het verleden als compensatiemaatregel alternatief foerageergebied te zijn aangeplant. Tijdens het veldbezoek is ter hoogte van de kerk van Nederasselt een grote dassenburcht aangetroffen, evenals een wissel over de N324. Hieruit volgt niet alleen dat ook de Das de N324 moet kruisen, met slachtoffers als gevolg (NDFF 2020), maar ook dat de voorgenomen ingreep effecten heeft in de directe omgeving van een actieve burcht. Hoewel de burcht zelf niet wordt geraakt door de voorgenomen activiteit, neemt evenals voor de kleine marterachtigen hiervoor de barrièrewerking toe als gevolg van de voorgenomen activiteit. Zeker gezien de onmiddellijke nabijheid (<5 meter) van een burcht. Dit moet gezien worden als een overtreding van de onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen.

Ten aanzien van Das en kleine marterachtigen is overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen niet op voorhand uit te sluiten. Voor Bever en vleermuizen is dit wel het geval.

Figuur 4-1 Tijdens het veldbezoek aangetroffen burcht (globaal), inclusief wissels en andere sporen.

Mitigerende maatregelen

Overtreding van verbodsbepalingen is te voorkomen door in het ontwerp van de vernieuwde N324 rekening te houden met Das en kleine marterachtigen. Dit kan door te voorzien in geschikte faunapassages, bijvoorbeeld ter hoogte van de bekende dassenwissel. Hierdoor wordt het knelpunt van de toegenomen barrièrewerking opgelost. Mits dit in het ontwerp kan worden opgenomen, is overtreding van verbodsbepalingen en daarmee het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde.

Eerste noodzakelijke stap is nagaan hoe de burcht en bijbehorende wissel(s) worden gebruikt, bijvoorbeeld door contact te zoeken met de Dassenwerkgroep óf door gericht aanvullend onderzoek uit te voeren. Het resultaat van deze stap bepaalt de compensatieopgave, in ieder geval de uitwerking daarvan.

Wat betreft het ontwerp, moet in ieder geval (maar niet uitsluitend) gedacht worden aan:

- Dassentunnels, met medegebruik van kleine marterachtigen. Deze worden bij voorkeur aangelegd op de plek van een oorspronkelijke wissel, met haaks op de weg singels, beplanting, en dergelijke als geleiding naar de dassentunnel. Dassentunnels moeten altijd met rasters aan weerszijden van de weg gecombineerd worden. In dit geval is te overwegen aan beide zijden van de weg een raster plaatsen dat loop vanaf de Maasdijk (weg) tot de N324.
- Ontwerp-principes voor dergelijke tunnels zijn goeddeels te halen uit de leidraad faunavoorzieningen van Rijkswaterstaat en bijbehorende evaluatie. Dassentunnels bestaan uit ronde of rechthoekige buizen met een diameter van 0,5 meter. Bij grotere lengten is dit bij voorkeur 0,5 meter. Let op: de tunnels mogen niet toegankelijk zijn voor kinderen.
- Rasters (al dan niet gecombineerd met begeleidende beplanting) bestaan uit verzinkt, gepuntlast casanetgaas en komen minimaal 1 meter boven maaiveld uit. Ze zijn minimaal 20 centimeter in de grond ingegraven en onder de grond is nog eens minimaal 30 centimeter brede strook horizontaal ingegraven. Werkpoorten in de rasters (indien nodig) zijn minimaal 1 meter hoog en kunnen niet ondergraven worden, bijvoorbeeld door aanleg van een betonnen drempel of door de toegang te bestraten. Werkpoorten worden na gebruik afgesloten. Op de poort kan een informatiebordje worden geplaatst waarop staat waarom de poort gesloten moet worden. In de rasters langs de weg moeten ontsnappingspoortjes of uittreedplaatsen aanwezig zijn om dassen die toch op de weg geraakt zijn, een mogelijkheid tot ontsnapping terug te bieden. De afstand tussen deze ontsnappingspoortjes is maximaal 500 meter.

In ieder geval wordt het ontwerp voorgelegd aan een ter zake kundige op het gebied van de Das en kleine marterachtigen, om de functionaliteit te borgen.

Daarnaast is het noodzakelijk om rekening te houden met de burcht van de Das *tijdens* het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit betekent het volgende:

- Burcht en zijn functionele omgeving behouden
 - Activiteiten in de directe omgeving van de burcht (< 20 meter) zijn alleen toegestaan buiten de kwetsbare periode (dus in de periode juli tot en met november), mits het bouwterrein van de burcht gescheiden wordt door een visuele barrière (bouwhek met zwart plastic, bijvoorbeeld)
 - De burcht blijft *altijd* gevrijwaard van betreding.
- Rust in een straal van 50 meter rond de burcht zoveel mogelijk garanderen.
 - Geen werkzaamheden in dit gebied tijdens de voortplantingsperiode; deze loopt van januari tot en met juni.
 - Niet heien of intrillen in de periode december tot en met juni in een straal van 50 meter rondom de burcht.
 - Verlichting (bouwlampen e.d.) *moet* 's nachts worden uitgeschakeld.

- In een gebied van 50 meter rondom de burcht is het gebruik van grond berijdende voertuigen en machines niet toegestaan aan de zijde van de burcht (ie. werken vanaf het bestaande talud).
- Ingangen van de dassenburcht en wissels mogen niet beschadigd of geblokkeerd worden en/of onder hout bedolven worden; deze wissels moeten uiterlijk 19:00 uur op de dag van de (kap)werkzaamheden weer vrij zijn van obstakels zoals hout of machines.
- Binnen de 50 meter contour niet werken voor zonsopgang en na zonsondergang.
- Het waarnemen van (sporen) van een das wordt gemeld bij een ecooloog. Sporen van een das zijn ondiepe graafsporen (al dan niet met mest) en snuitputjes (circa 10 cm breed), pootafdrukken en haren die wit aan het uiteinde zijn en zwart in het middenstuk.

4.2.3 Amfibieën en reptielen

Uit de beschikbare gegevens komen geen op grond van de Wet natuurbescherming beschermde amfibieën of reptielen voor. Voor wat betreft reptielen ligt dit geheel in de lijn der verwachting. In de ruime omgeving van het plangebied, als ook in het plangebied zelf ontbreekt het aan voor deze soortgroep geschikt leefgebied. Bekende populaties van beschermde soorten bevinden zich op ruime afstand van het plangebied.

Wat betreft amfibieën is het beeld iets genuanceerder. Hoewel het plangebied nauwelijks geschikt leefgebied kent voor op grond van de Wet natuurbescherming beschermde amfibieën, is wel (meer of minder permanent) open water aanwezig, evenals enig struweel langs sloten. Minder kritische, algemene soorten als Bruine kikker (*Rana temporaria*) of Gewone pad (*Bufo bufo*) maken hier zeker gebruik van. Voor deze soorten geldt in Gelderland in geval van ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling. Ondanks deze vrijstelling, blijft de zorgplicht ook ten aanzien van deze soorten van kracht.

Het voorkomen van op grond van de Wet natuurbescherming beschermde amfibieën en reptielen waarvoor géén vrijstelling geldt is uitgesloten. Overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen is dan ook uitgesloten. Wel blijft de zorgplicht van kracht.

Wat betreft de zorgplicht moet het volgende in acht genomen worden:

- Zoveel mogelijk *niet* werken tijdens de periode van winterrust van amfibieën in voor hen geschikt winterbiotoop, doorgaans de periode van november tot en met maart.
- De werkzaamheden in één richting uitvoeren, waardoor individuen gedurende de periode waarin ze voldoende mobiel zijn in ieder geval de kans krijgen om een goed heenkomen te zoeken.

4.2.4 Broedvogels

Het plangebied is uiteraard geschikt voor tal van meer algemene broedvogels als Roodborst (*Erithacus rubecula*) en Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*) (NDFF 2020). Met name tijdens de uitvoering kan sprake zijn van verstoring van in gebruik zijnde nesten, hetgeen een overtreding van verbodsbepalingen betekent ten aanzien waarvan geen ontheffing wordt verleend. Hierbij moet overigens wel bedacht worden, dat het plangebied in de huidige situatie bijzonder verstoord is, zoals de directe omgeving van vrijwel alle Nederlandse provinciale wegen. Inmiddels zijn echter tal van maatregelen geformuleerd, waardoor voornoemde overtreding van verbodsbepalingen kan worden voorkomen, waaronder:

- Niet werken tijdens het broedseizoen (globaal half maart – half juli);
- Daar waar niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, het biotoop ongeschikt maken voor broeden vogels voorafgaand aan het broedseizoen en dit gebied vervolgens ongeschikt houden door bijvoorbeeld regelmatige aanwezigheid van mens en machine (bijvoorbeeld continu doorwerken);

- Werken onder ecologische begeleiding, waarbij een ter zake kundig ecooloog bekijkt waar gewerkt kan worden.

Door deze inmiddels vergaand uitgekristalliseerde maatregelen in acht te nemen, wordt ten aanzien van broedvogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is, voorkomen dat sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen.

Naast broedvogels waarvan de verblijfplaats alleen gedurende het actieve broedseizoen beschermd is, geniet de verblijfplaats van een aantal soorten, bijvoorbeeld Buizerd (*Buteo buteo*) jaarrond bescherming. Wat direct opvalt, is dat de betreffende soorten geen nesten hebben binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit. Huismus (*Passer domesticus*), bijvoorbeeld, is gebonden aan gebouwen en bijbehorende erven, die buiten de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit vallen. Nesten van de Roek (*Corvus frugilegus*) zijn met name aanwezig in de kleine bosschages net ten zuiden van het gebied waar ingrepen zijn voorzien. Deze blijven dan ook behouden. Van de Buizerd zijn geen nesten bekend binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit en tijdens het veldbezoek zijn in de daar aanwezige bomen geen nesten van de soort waargenomen. Kortom: op voorhand is uit te sluiten dat binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

Ten aanzien van broedvogels is met inachtneming van enkele maatregelen tijdens de uitvoering overtreding van onder de Wet natuurbescherming geformuleerde verbodsbepalingen uitgesloten.

4.2.5 Overige soortgroepen

Wat betreft soorten behorend tot overige soortgroepen (ongewervelden en vissen) zijn juridisch beschermde soorten afwezig in (de ruime omgeving van) het plangebied. Dit past ook bij het beeld dat het veldbezoek heeft opgeleverd, namelijk een omgeving die niet kan voldoen aan de eisen die beschermde ongewervelden (libellen, bijvoorbeeld) of vissen hieraan stellen.

Het voorkomen van op grond van de Wet natuurbescherming beschermde ongewervelden en vissen is uitgesloten. Overtreding van geformuleerde verbodsbepalingen is dan ook uitgesloten.

4.3 Resumé effectbeoordeling soortenbescherming

De soortspecifieke informatie uit voorgaande paragraaf is samengevat in tabel 4-1.

Tabel 4-1 Resumé effectbeoordeling

Soortgroep	Hier relevante soort(groepen)	Functie leefgebied	Overtreding verbodsbepaling
Vaatplanten	-	-	-
Zoogdieren	Kleine marterachtigen, Das	Marginaal, maar barrière	Nee, met maatregelen
Amfibieën	Soorten met vrijstelling	Leefgebied	Nee, maatregelen vanuit zorgplicht
Reptielen	-	-	-
Broedvogels	Allen	Broedterritorium	Nee, met maatregelen
Ongewervelden	-	-	-
Vissen	-	-	-

Tabel 4-2 Maatregelen in de tijd en de belangrijkste activiteit waar de beperkingen betrekking op hebben. Rood: Werkzaamheden alleen mogelijk onder ecologische begeleiding en volgens een ecologisch werkprotocol en alleen dan, wanneer deze voor het realiseren van het project onvermijdelijk zijn. Oranje: Zoveel mogelijk niet werken in voor de relevante soort(groep) geschikt habitat, of werken onder ecologische begeleiding. Groen: in beginsel geen sprake van knelpunten of maatregelen in deze periode

Maand Soortgroep	Activiteit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Zoogdieren	< 50 meter van burcht												
	< 20 meter van burcht												
Amfibieën	Werken aan watergangen												
Broedvogels	Alle												

Van belang om vast te stellen in relatie tot tabel 4-2 is dat daaruit *niet* af te leiden is, dat in bepaalde periodes niet gewerkt kan worden. Zoals uit voorgaande paragrafen blijkt, is in de oranje periode sprake van aanvullende maatregelen die voorkomen dat verbodsbepalingen worden overtreden. Zoals wel vaker, is geen periode aan te wijzen waarin met natuurwaarden géén rekening hoeft te worden gehouden.

Tabel 4-2 laat zien dat de periode augustus-september de optimale periode is om de werkzaamheden te beginnen en vanaf dat moment zo continue mogelijk door te zetten, waarbij begonnen wordt in de omgeving van de Dassenburcht. Op dat moment is de kans op verstoring van broedende vogels significant afgenomen, terwijl ongewervelden en amfibieën nog actief zijn en dus kans hebben om de werkzaamheden te ontwijken.

Het is van belang dat de hiervoor omschreven, soort-specifieke maatregelen, integraal onderdeel worden van de uitvoering in het veld. Uiteraard dient een en ander te worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Daarbij wordt de uitvoering in het veld overzien door een ter zake kundig ecooloog. Anders gezegd: er wordt gewerkt onder ecologische begeleiding.

5 Effectbeoordeling gebiedsbescherming

5.1 Bepalen relevante storingsfactoren

De Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2019), een leidraad voor de effectbeoordeling in het kader van gebiedsbescherming, geeft een negentiental mogelijke storingsfactoren (effecten) waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van onder de Wet natuurbescherming beschermde waarden. Deze 19 storingsfactoren vormen dan ook de basis (leidraad) voor navolgende.

Een eerste belangrijk aandachtspunt is het optreden van directe effecten (zonder uitzondering het gevolg van fysieke ingrepen binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied) en het optreden van effecten via externe werking (Broekmeyer et al. 2005; Broekmeyer 2010; Ministerie van Economische Zaken 2014).

Wat betreft de voorgenomen activiteit geldt dat deze niet plaatsvindt binnen de grenzen van enig onder de Wet natuurbescherming beschermd gebied (Natura 2000-gebied). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied –“Rijntakken”- bevindt zich circa 10 kilometer ten noorden van het plangebied. Storingsfactoren die zien op gevolgen van fysieke ingrepen (bijvoorbeeld ruimtebeslag, versnippering, mechanische effecten et cetera) zijn niet aan de orde (Broekmeyer et al. 2005). Effecten kunnen dan ook op voorhand worden uitgesloten.

Evident is dat de voorgenomen activiteit niet ziet op zaken, die mogelijkerwijs van invloed zouden kunnen zijn op (grond)water ter plaatse van Natura 2000-gebieden, in de Effectenindicator samengebracht onder de storingsfactoren Verzoeting (5)¹, Verzilting (6), Verdroging (8), Vernatting (9), Verandering stroomsnelheid (10), Verandering overstromingsfrequentie (11) en Verandering dynamiek substraat (12). Mogelijke effecten zijn op voorhand uitgesloten.

Effecten ten gevolge van verstoring door geluid, trilling, verlichting en optische verstoring (13, 14, 15, 16) dienen op grond van de Effectenindicator ook beschouwd te worden. Gegeven dat elk Natura 2000-gebied van het plangebied gescheiden is door drukke wegen, steden, dorpen en/of spoorlijnen is, zeker in combinatie met de minimale afstand van 10 kilometer tot de grens van enig Natura 2000-gebied, is geen van deze storingsfactoren in enig Natura 2000-gebied waar te nemen. Bij gevolg zijn negatieve effecten op voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen met zekerheid uitgesloten. Uiteraard is ten gevolge van de voorgenomen activiteit geen sprake van introductie van soorten (18, 19).

Verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4) is in relatie tot de voorgenomen activiteit wél relevant. Immers, zeker tijdens de uitvoering is sprake van inzet van gemotoriseerd materieel, waarbij gebruik gemaakt wordt van verbrandingsmotoren. Dit heeft emissie en onlosmakelijk daarmee verbonden depositie van stikstof tot gevolg. Of die depositie plaats vindt daar waar binnen Natura 2000-gebieden ten aanzien van hiervoor gevoelige natuurwaarden instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, kan alleen worden zeker gesteld met behulp van een berekening met behulp van AERIUS-Calculator en is vooralsnog onbekend. Hierbij moet aandacht zijn voor zowel de realisatiefase als de gebruiksfase. Niet uitgesloten is immers, dat de voorgenomen activiteit een verkeersaantrekkende werking heeft. Ook kunnen omleidingsroutes zorgen voor extra depositie van stikstof op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden. Negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen zijn daarom niet op voorhand uit te sluiten.

¹ Getallen tussen haakjes verwijzen naar de nummers zoals gebruikt in de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2019)

Samenvattend zijn navolgende storingsfactoren ten aanzien van het hier voorliggende initiatief mogelijk aan de orde omdat op grond van de voorgenomen activiteit een veranderingen optreedt in gebruiksvormen die hierop van invloed zijn, dan wel eventuele storingscontouren reiken tot enig Natura 2000-gebied:

- Verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4).

Voor de hierboven niet genoemde storingsfactoren, is uitgesloten dat deze als gevolg van de voorgenomen activiteit kunnen leiden tot negatieve effecten op de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Tevens is géén aanleiding gevonden te vermoeden dat voorliggende activiteit leidt tot enig effect dat niet reeds in voorgaande 19 storingsfactoren is gevangen.

5.2 Effectbeoordeling Gebiedsbescherming

Duidelijk is, dat de voorgenomen activiteit onvermijdelijk gepaard zal gaan met de inzet van gemotoriseerd materieel. Bij de verbranding van fossiele brandstoffen, komen onder meer stikstofverbindingen vrij, die wanneer ze neerslaan uit de lucht kunnen leiden tot vermesting en verzuring van daarvoor gevoelige vegetaties (leefgebieden). Wanneer dit gebeurt in Natura 2000-gebieden, waar instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd ten aanzien van daarvoor gevoelige natuurwaarden, is op voorhand niet uitgesloten dat sprake kan zijn van negatieve effecten op bedoelde instandhoudingsdoelstellingen.

Met het niet verbindend verklaard worden van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) door de Raad van State d.d. 29 mei 2019, is het generieke toetsingskader dat volgde uit het PAS niet langer bruikbaar en is een eigenstandig toetsing aan de kaders van de Wet natuurbescherming en bijbehorende instandhoudingsdoelen nodig. In feite een beoordeling van de denkbare ecologische effecten ten gevolge van de -in dit geval tijdelijke- verwachte depositietoename.

Bij een dergelijke ecologische effectbeoordeling staat de kritische depositiewaarde (KDW) centraal alsook de kwaliteit en sturende factoren van de habitattypen en/of soorten. Als richtlijn (meest recente beschikbaar wetenschappelijk onderzoek) voor de kritische depositiewaarden, geldt het onderzoek van van Dobben et al. (2012). De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische depositie.

Een kritisch depositieniveau is daarmee gedefinieerd als de maximaal toelaatbare hoeveelheid atmosferische depositie waarbij, volgens de huidige wetenschappelijke kennis, negatieve effecten op de structuur en de functies van ecosystemen niet voor komen. Wanneer de atmosferische depositie hoger is dan de kritische depositiewaarde van het habitat bestaat dan ook a priori een risico op een (significant) negatief effect, waardoor het instandhoudingsdoel voor een habitat (in termen van kwaliteit en oppervlakte) niet duurzaam kan worden gerealiseerd. Hoe hoger de overschrijding van het kritische niveau en hoe langduriger die overschrijding, hoe groter het risico op ongewenste effecten op bedoelde instandhoudingsdoelen.

Voorgaande maakt inzichtelijk dat voor zover het mogelijke effecten ten gevolge van verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3, 4) betreft, een aantal stappen gezet moet worden om tot een eenduidige effectbeoordeling te komen, te weten:

1. Maak inzichtelijk, om welke depositiebijdrage het gaat, uitgaande van een worst-case benadering. De worst-case benadering heeft tot doel om goede uitspraken te kunnen doen over de haalbaarheid van het project, passend bij deze planfase. Uiteindelijk zal vergunning pas verleend kunnen worden, als zo kritisch mogelijk is gekeken naar de emissie en bijbehorende depositie, waarbij aantoonbaar zoveel mogelijk is gedaan om deze naar bijna nul terug te dringen.

Om dit te kunnen doen, is een berekening met behulp van AERIUS Calculator noodzakelijk. Dit hulpmiddel heeft ook na de uitspraak van de Raad van State te gelden als meest recente stand van wetenschappelijke kennis en dient daarmee gebruikt te worden voor depositieberekeningen.

Het is aan te raden, om werkzaamheden die worden voorzien te vertalen naar inzet en draaiuren van machines, zodat zo goed mogelijk vorm gegeven kan worden aan robuuste (worst-case) uitgangspunten voor de berekening. Zo is het goed om onderscheid te maken tussen depositie veroorzaakt door de werkzaamheden zelf en depositie veroorzaakt ten gevolge van de noodzakelijke omleidingsroutes.

2. Uitvoeren van een ecologische effectbeoordeling voor eventuele depositietoenames.
Uitgangspunt is hier, dat voor elk Natura 2000-gebied en habitatype daarbinnen een specifieke beoordeling wordt uitgevoerd. Dat wil zeggen dat voor elke individuele Natura 2000-gebied x habitatype/leefgebied combinatie een effectbeoordeling moet worden uitgevoerd. Uitgangspunt hiervoor zijn de geldende instandhoudingsdoelstellingen en de sturende factoren voor de habitattypen en leefgebieden. Stap 1 geeft hier definitief en noodzakelijk inzicht in.
3. Vastleggen van de rekenresultaten en de ecologische beoordeling
Stap 1 en 2 moeten formeel worden vastgelegd. Geadviseerd wordt om gebruik te maken van de mogelijkheid om de reikwijdte en het detailniveau van een Voortoets als initiatiefnemer te kunnen bepalen. Aan sec de term “Passende Beoordeling” hangen enkele formeel juridische consequenties, die niet altijd passend of wenselijk zijn. Bijvoorbeeld de plicht tot het uitvoeren van een plan-MER. Dergelijke automatische koppelingen, hangen niet aan de term “Voortoets”. Het nader detailleren van voorliggende Voortoets met de informatie uit stap 1 en 2, ligt hier dan ook voor de hand, waarmee en plan-MER redelijkerwijs niet nodig zal zijn danwel nodig wordt geacht.

5.3 Cumulatieve effecten

Uit voorgaande volgt dat als gevolg van de voorgenomen activiteit, zowel voor de realisatie- als de gebruiksfase, negatieve effecten op het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen met zekerheid uitgesloten zijn, verzuring en vermessing door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4) uitgezonderd. In dat geval is een cumulatietoets niet aan de orde.

Wat betreft verzuring en vermessing door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4) worden onder cumulatieve effecten eenvoudigweg de effecten verstaan die optreden wanneer de effecten van een voornemen worden beschouwd in het licht van effecten ten gevolge van andere projecten in de omgeving van eenzelfde Natura 2000-gebied. Hierbij dient rekening te worden gehouden met ontwikkelingen (projecten) waarvoor al een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (of de voormalige Natuurbeschermingswet 1998) is verleend, maar die nog niet zijn gerealiseerd².

Cumulatieve effecten zijn met het wegvallen van het PAS en AERIUS Monitor niet goed te bepalen. Er kan dan ook niet worden uitgesloten dat in cumulatie alsnog sprake is van negatieve effecten ten gevolge van verzuring en vermessing door depositie van stikstof uit de lucht (3 & 4). Ten minste moeten hiervoor de eerder genoemde stappen worden doorlopen.

² Verwachting is dat staande jurisprudentie in het kader van Natuurbeschermingswet 1998 onder de Wet Natuurbescherming gehandhaafd blijft.

5.4 Resumé effectbeoordeling

Voorgaande paragrafen maken aannemelijk dat zeker is dat ten gevolge van de voorgenomen activiteit geen sprake is van negatieve effecten op de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

Dit geldt niet voor effecten ten gevolge van verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht (3, 4). Om hier zekerheid over te verkrijgen, dient nog een aantal stappen gezet te worden, zoals in paragraaf 5.2 is beschrijven.

6 Effectbeoordeling Wet natuurbescherming – Houtopstanden

Gezien het voornemen plaats vindt buiten de zogenoemde “Bebouwde kom Boswet”, zijn de kaders van de Wet natuurbescherming van toepassing in geval van kap van bomen. Kap van bomen in de zin van de Wet natuurbescherming is echter geen onderdeel van het voornemen. Immers, kap van bomen in het licht van de Wet natuurbescherming betreft:

- Een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:
 - a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
 - b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen;

De bomen die op grond van de voorgenomen activiteit moeten worden gerooid, voldoen hier niet aan. Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van Houtopstanden, is dan ook niet aan de orde.

Echter, gezien de huidige discussie rondom het rooien van bomen en houtopstanden, is het verstandig om de noodzakelijkheid van de kap van bomen nog eens tegen het licht te houden of ten minste te voorzien in volledige herplant binnen het plangebied.

7 Effectbeoordeling Gelders Natuurnetwerk

Gebieden die zijn aangewezen op grond van het Gelders Natuurnetwerk zijn in de omgeving van het plangebied aanwezig (deelgebied 50: Rivierduinengordel Overasselt - Bergharen), niet in het plangebied zelf. Zo is het eerder genoemde bosgebiedje tussen de Oude Graafseweg en de Zeedijsche Leigraaf onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk. Wat betreft het Gelders Natuurnetwerk geldt dan ook dat géén ingrepen voorzien zijn in gebieden die zijn aangewezen op grond van dit beleid (Provincie Gelderland 2020). De kernkwaliteiten worden dan ook niet aangetast.

En noorden van de Broekstraat, maakt het plangebied deel uit van de Groene Ontwikkelingszone (Provincie Gelderland 2020). Doelen die hier worden nagestreefd, met relevantie voor de voorgenomen activiteit, zijn:

- Ontwikkeling populatie Dassen
- Vermindering barrièrewerking N324.

Zoals al volgde uit hoofdstuk 4, neemt de barrièrewerking toe als gevolg van de voorgenomen activiteit, wat strijdig is met de hierboven genoemde ontwikkeldoelen. Echter, de Groene Ontwikkelingszone is ruimte voor (economische) ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De in hoofdstuk 3 voorgestelde maatregelen ten aanzien van Das en kleine marterachtigen, is op te vatten als een versterking van de lokale populatie Dassen én een vermindering van de barrièrewerking van de N324. In die zin kan de voorgenomen activiteit doorgang vinden binnen de kaders van het Gelders Natuurnetwerk, mits voorzien wordt in de voorgestelde verbetering van de situatie voor Das en kleine marterachtigen.

8 Conclusie

De voorgenomen activiteit past, met enkele aanpassingen en maatregelen ten aanzien van uitvoering, binnen de kaders van de Wet natuurbescherming. Het gaat dan om het volgende:

- **Soortenbescherming zoogdieren**

- In het ontwerp van de vernieuwde N324 rekening te houden met Das en kleine marterachtigen, door te voorzien in faunapassages, bijvoorbeeld ter hoogte van de bekende dassenwissel. Hierdoor wordt het knelpunt van de toegenomen barrièrewerking opgelost. Mits dit in het ontwerp kan worden opgenomen, is overtreding van verbodsbepalingen en daarmee het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde.
- Daarnaast is het noodzakelijk om rekening te houden met de burcht van de Das *tijdens* het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit betekent het volgende:
 - Burcht en zijn functionele omgeving behouden
 - Activiteiten in de directe omgeving van de burcht (< 20 meter) zijn alleen toegestaan buiten de kwetsbare periode (dus in de periode juli tot en met november), mits het bouwterrein van de burcht gescheiden wordt door een visuele barrière (bouwhenk met zwart plastic, bijvoorbeeld)
 - De burcht blijft *altijd* gevrijwaard van betreding.
 - Rust in een straal van 50 meter rond de burcht zoveel mogelijk garanderen.
 - Geen werkzaamheden in dit gebied tijdens de voortplantingsperiode; januari tot en met juni.
 - Niet heien of intrillen in de periode december tot en met juni 50 meter rondom de burcht.
 - Verlichting (bouwlampen e.d.) *moet* 's nachts worden uitgeschakeld.
 - In een gebied van 50 meter rondom de burcht is het gebruik van grond berijdende voertuigen en machines niet toegestaan.
 - Ingangen van de dassenburcht en wissels mogen niet beschadigd of geblokkeerd worden en/of onder hout bedolven worden; deze wissels moeten uiterlijk 19:00 uur op de dag van de (kap)werkzaamheden weer vrij zijn van obstakels zoals hout of machines.
 - Binnen de 50 meter contour niet werken voor zonsopgang en na zonsondergang.
 - Het waarnemen van (sporen) van een das wordt gemeld bij een ecooloog. Sporen van een das zijn ondiepe graafsporen en snuitputje (circa 10 cm breed), pootafdrukken en haren die wit aan het uiteinde zijn en zwart in het middenstuk.

- **Soortenbescherming broedvogels**

- Niet werken tijdens het broedseizoen (globaal half maart – half juli);
- Daar waar niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, het biotoop ongeschikt maken voor broeden vogels voorafgaand aan het broedseizoen en dit gebied vervolgens ongeschikt houden door bijvoorbeeld regelmatige aanwezigheid van mens en machine (bijvoorbeeld continu doorwerken);
- Werken onder ecologische begeleiding, waarbij een ter zake kundig ecooloog bekijkt waar gewerkt kan worden.

- **Soortenbescherming zorgplicht:**

- Zoveel mogelijk *niet* werken tijdens de periode van winterrust van amfibieën in voor hen geschikt winterbiotoop.
- De werkzaamheden in één richting uitvoeren, waardoor individuen in ieder geval de kans krijgen om een goed heenkomen te zoeken.

- **Soortenbescherming**
 - Alle te treffen maatregelen, inclusief wettelijke zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, opnemen en uitwerken in een ecologisch werkprotocol en werken onder ecologische begeleiding.
- **Gebiedsbescherming**
 - Negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen zijn niet uit te sluiten ten aanzien van verzuring en vermesting door depositie van stikstof uit de lucht.
 - Om hier uitsluitel over te krijgen is het nodig om:
 - Inzichtelijk te maken om welke depositiebijdrage het gaat met behulp van AERIUS Calculator.
 - Uitvoeren van een ecologische effectbeoordeling voor eventuele depositietoenames.
 - Vastleggen van de rekenresultaten en de ecologische beoordeling.
- **Houtopstanden**
 - Er is geen sprake van een meldings- of ontheffingsplicht in het kader van het hoofdstuk Houtopstanden van de Wet natuurbescherming.
 - Gezien de huidige discussie rondom het rooien van bomen en houtopstanden is het verstandig om de noodzakelijkheid van de kap van bomen nog eens tegen het licht te houden of ten minste te voorzien in herplant binnen het plangebied.
- **Gelders Natuurnetwerk**
 - Ontsnipperingsmaatregelen ten gunste van Das en kleine marterachtigen zoals geformuleerd onder soortenbescherming uitvoeren om zo invulling te geven aan doelen nagestreefd onder Groene Ontwikkelingszone en conflicten met dit beleid te voorkomen.

Referenties

- Broekmeyer, M. 2010. *Update effectenindicator 2009*. Alterra, Wageningen.
- Broekmeyer, M., E. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins, and C. Vos. 2005. *Effectenindicator Natura 2000-gebieden - Achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren*. Alterra, Wageningen. Available online at: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/handreikingen/rapport%201375.pdf>.
- van Dobben, H., R. Bobbink, D. Bal, and A. van Hinsberg. 2012. *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000*. Alterra, Wageningen.
- Ministerie van Economische Zaken. 2014. *Update effectenindicator Natura 2000 d.d. voorjaar 2014: aanpassing storende factoren vermesting en verzuring door stikstofdepositie uit de lucht in verband met PAS-gegevens*. Available online at: https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/handreikingen/Toelichting_update_effectindicator_2014.pdf.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. 2019. Effectenindicator. Available online at: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>; last accessed January 14, 2019.
- NDFF. 2020. Nationale Databank Flora en Fauna. Available online at: <https://ndff-ecogrid.nl/>.
- Provincie Gelderland. 2020. Kaartenviewer provincie Gelderland. Available online at: <https://gldanders.planoview.nl/planoview/omgevingsplannen>.